
Tegelijk met ons onderzoek naar eksters heeft ook in Amersfoort een soortgelijk onderzoek plaatsgevonden. Van de samensteller van het eindrapport van dat onderzoek kregen wij toestemming dit verslag in de Korhaan te publiceren en het leek ons interessant vergelijkingsmateriaal.

Gerard van Haaff

Nieuws uit de kraamkamer van mevrouw ekster!

Zoals u weet zijn we in maart begonnen met de ekster wat meer aandacht te geven. Enerzijds om het negatieve imago van de ekster wat op te vijzelen, anderzijds om eens te kijken hoe die ekster het nu werkelijk doet in onze wijk Schothorst. Zijn er nu zoveel als wordt beweerd? Zijn er té veel? Hoe verhouden de cijfers zich ten opzichte van de landelijke gemiddelden. Kortom eerst eens gegevens verzamelen en dan voorzichtig analyseren en conclusies trekken. Ja toch! Anders blijven we elkaar maar napraten.

Het verhaal is begonnen met het in kaart brengen van de eksterneesten in de wijk. In de maanden maart en april werd

met uw hulp een aantal nesten geregistreerd, de overige bracht ik zelf in kaart door met een bepaalde regelmaat een fietstochtje door de wijk te maken en te noteren waar zich nesten bevonden en waar zich eksters ophielden.

Omdat er veel meer nesten zijn dan eksterparen, moest worden 'uitgevogeld' welke nesten er bezet gingen worden.

Dit was even een warrige periode, want ze rommelen nogal wat heen en weer die eksters. Sommige eksterparen waren het ene moment druk met het bouwen aan een nest en drie dagen later was het nest weer afgebroken en zaten ze 50 m verder.

Maar uiteindelijk ging het toch lukken. Telkens als ik ergens een ekster in de wijk waarnam, kwam er een stip op een kaart te staan en na een aantal fietstochtjes kon er met een redelijke zekerheid gezegd worden waar hun gekozen woning was gelegen.

De broedperiode was een heel stuk rustiger aangezien het vrouwtje merendeels op het nest zit en alleen het mannetje op de grond rond het nest scharrelt op zoek naar allerlei insecten, torretjes, slakjes, enz. Vrijwel altijd waren ze te zien op de grasvelden en veldjes in de wijk. Net zoals de merels en kauwen worden alle grasranden, plantsoentjes, trapveldjes, sportvelden, enz.

afgestroopt op alles wat eetbaar is. Voor deze vogelgroep zijn dit hele belangrijke gebiedjes al die 'grasstroken' in de wijk.

Dit totaalbeeld kon ik u de vorige nieuwsbrief aanbieden! Schothorst was 'dekkend' bezet door eksterparen. Het aantal territoria lag op 24 en zoveel zijn er nog.

In het zuidwesten is er een territorium bijgekomen en 'territorium' 11 blijkt voor zover ik kon vaststellen, leeg te zijn. Althans ik heb er geen eksters kunnen vaststellen. Maar misschien hebben de inventariseerders in dit gebied wel wat anders gezien! Hetzelfde geldt ook voor het gebied rondom station Schothorst. Ook hier werden geen broedende eksters aangetroffen.

De volgende stap in het onderzoek was om vast te stellen hoeveel jongen elk paar heeft gekregen. Ook hiervoor was de methode hetzelfde. U, kijkend vanuit uw tuin, leverde voor een aantal territoria het antwoord. Inmiddels heb ik van zo'n tien waarnemers gegevens over aantallen ontvangen. Waar het mogelijk was heb ik alle territoria een aantal keren bezocht en eveneens geteld hoeveel jongen (met kortere staartjes) en hoeveel volwassen vogels ik zag. Dat hierbij herhaling van belang is om tot het "juiste" aantal te komen bleek gedurende de afgelopen maanden. Zo zag ik van één paar eerst drie jongen, toen vier en een paar weken geleden zag ik er zeven bij elkaar waarvan twee het ouderpaar vormden. Vijf jongen dus! Maar bij andere paren zag ik steeds hetzelfde aantal. Bij sommige ook géén jongen! Daar trof ik een aantal keren alleen één van de ouders of alleen het paar aan.

Territorium Nestlocatie		Totaal aantal	Aantal jongen
1	Balladelaan-Eline Verestraat	4	2
2	Klarissenstraat-brugje	3	1
3	Elly Takmastraat-Hamseweg	3	1
4	Halewijnpad-Elkerlikpad	2	0
5	Elkerlikpad-Lampreipad	4	2
6	Winkelpad-Bleijendaal	4	2
7	Abraham Blankaartsingel-Kattenbroekerweg	4	2
8	Bohortplaats	4	2
9	Ferguutplaats	4	2
10	Schothorsterlaan-Winkelpad	7	5
11	Valleikanaal-Balladelaan	3	1
12	Koning Arthurpad-Galaadplein	3	1
13	Schothorsterlaan-Nieuwerhoek	4	2
14	Abraham Blankaartsingel-Nijenrode	1	0
15	Holkerweg-Camera Obscurastraat	3	1
16	Holkerweg-Heemskinderenstraat	4	2
17	Holkerweg-Valleikanaal	6	4
18	Schothorsterlaan-De Drieslag	4	2
19	Queekhoven	2	0
20	Brug Sara Burgerhartsingel	3	1
21	Guntherstraat	6	4
22	Schothorsterlaan-Emiclaerseweg	5	3
23	Schothorsterlaan-Count Basiestraat	3	1
24	Jerolimodreef	5	3
25	Valt buiten gebied (Atletiekbaan)	3	1
		91	43:26=1,65 jong

En 'territorium' 11, zoals reeds eerder vermeld leverde geen eksters op en is dus afgevoerd! In de volgende tabel kunt u zien wat de resultaten voor de hele wijk zijn. En bijgaand kaartje geeft aan waar de vogels zich gedurende het afgelopen broedseizoen bevonden.

Conclusies

Als we kijken naar de resultaten die alle waarnemingen bij elkaar hebben opgeleverd, dan kunnen we vaststellen dat er aan het eind van het broedseizoen 2002 in totaal 91 eksters rondvliegen in de wijk Schothorst. Zowel ouders als jongen bij elkaar!

De groep van negen jongelingen die de buurt in het voorjaar 'onveilig' maakte hebben kennelijk toch allemaal een plekje gevonden, want ik heb ze als groep niet meer waargenomen. Dit jaar zijn 43 jongen grootgebracht hetgeen een gemiddelde van 1,65 jong per nest/territorium betekent ofwel 24,6 jongen per 100 ha (km²). De paardichtheid komt dan op 13,7

paar per 100 ha en elk territorium is zes tot zeven hectare groot hetgeen uitstekend overeenkomt met het landelijk gemiddelde.

Al in de jaren zeventig waren gemiddelden van 10 paar per 100 ha gebruikelijk.

Met 13,7 paar per 100 ha vormt Schothorst geen uitzonderlijke afwijking op de gemiddelde eksterdichtheden in Nederland hoewel er ook steden en gebieden zijn waar het lager ligt. Het merendeel van de bekende cijfers dateert uit de tweede helft van de negentiger jaren van de vorige eeuw. Cijfers uit bijvoorbeeld Assen laten een dichtheid zien van acht paar per 100 ha, Alkmaar 7,5 paar per 100 ha. (maar plaatselijk ook een dichtheid van 47(!) paar per 100 ha.), zeven tot negen paar in Nieuwegein of Eindhoven 6,9 paar per 100 ha. Hierbij dient vermeld dat het succes van de ekster in de verstedelijkte gebieden de laatste decennia in z'n algemeenheid is toegenomen. Mede door het ontbreken van 'natuurlijke' vijanden als zwarte kraai,

buizerd en havik en het ruime voedselaanbod. Bovendien geven ze een gemiddelde over een gehele stad weer wat het totaal waarschijnlijk wat omlaag zal brengen.

Er zal nog wat meer studie gedaan moeten worden om de eksterpopulatie van Schothorst in een juist kader te plaatsen. Helaas zijn er momenteel geen of weinig vroegere gegevens voorhanden zodat er momen-

teel geen uitspraken gedaan kunnen worden over toe- of afname.

Samen met uw hulp kunnen we in 2003 dit onderzoek hopelijk nogmaals herhalen en de gegevens vergelijken met die van dit jaar.

Al met al ziet het er naar uit dat de eksterbezetting in Schothorst zich in alle redelijkheid verhoudt tot de 'normale' gemiddelden in de Nederlandse steden. De

score van 1,6 jong per ouderpaar lijkt mij zelfs aan de lage kant en ik ben benieuwd in hoeverre dit getal kan zorgen voor een toe- of afname van onze eksterstand. De toekomst zal het leren. In elk geval wil ik iedereen bedanken die op een actieve dan wel passieve manier heeft meegewerkt aan de leuke resultaten van dit 'geveugelde Schothorst-eksteronderzoek'.